

DİJİTAL OKURYAZARLIK DERSİ

Sosyal Ağlar

Dr. Öğr. Üyesi Hakkı BAĞCI

Giriş

- 21. yüzyıl, gelişen bilgi teknolojileri nedeniyle önemli sosyal dönüşümlerin yaşandığı bir çağdır.
- Bu dönüşüm başında da kuşkusuz internet ve ağ gelmektedir.
- Günümüzde artık özellikle de Web 2.0 araçların gelişmesi ve hemen hemen her yaştan bireyler tarafından kullanılmaktadır.
- Ayrıca sosyal ağlar da en çok tercih edilen iletişim ve haberleşme platformlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Web 2.0'ın Sunduğu Olanaklar ve Sosyal Ağların Özellikleri

- Birbirine bağılı sayısız küçük bilgisayar ağlarından oluşan İnternet, enformasyon teknolojisi olarak ele alındığında, verilerin depolanması ve aktarımını sağlayan bir iletişim teknolojisidir.
- İnternet, bilginin metin, ses, grafik, imaj ve video gibi farklı biçimlerde; yerel, ulusal ve uluslararası erişimin mümkün olduğu küresel bir iletişim şeklidir.
- Sunduğu etkileşim ortamı interneti toplumsal iletişim için önemli bir araç kılmaktadır. İnternet ortamında kurulan toplumsal ilişkiler, elektronik posta, tartışma listeleri, telekonferans, sohbet sistemleri ve web olmak üzere sınıflandırılabilir.

Web 2.0'ın Sunduğu Olanaklar ve Sosyal Ağların Özellikleri

- Web 2.0 olarak nitelendirilen sitelerde kullanıcılar içerik geliştiren ve paylaşan aktif üreticilerdir. İnternet'in sosyal etkileşim olanakları kullanıldığı için Web 2.0 araçlarına sosyal medya denmektedir.
- Sosyal medya, elektronik ve İnternet araçlarının diğer insanların deneyimlerini, bilgilerini paylaşmak ve tartışmak amacıyla kullanılmasıdır.
- Sosyal medya dendiğinde akla sosyal ağlar, bloglar (ağ günlükleri), wikiler (bilgi sayfaları), forumlar (tartışma panoları) gelmektedir.

Web 2.0'ın Sunduğu Olanaklar ve Sosyal Ağların Özellikleri

- Sosyal medyanın özellikleri şunlardır:
 - Katılım
 - Açıklık
 - Karşılıklı konuşma
 - Topluluk
 - Bağlantısallık

Web 2.0'ın Sunduğu Olanaklar ve Sosyal Ağların Özellikleri

- Sosyal medyanın özellikleri şunlardır:
- Katılım: İçerik üretici olan kullanıcıların katılım ve geri bildirimi cesaretlendirilir.
- Açıklık: İçeriğe erişim ve kullanımda engeller yoktur.
- Karşılıklı konuşma: İki yönlü iletişim yani diyalog vardır.
- Topluluk: Grupların oluşumuna ve etkin şekilde iletişimine olanak sağlar.
- Bağlantısallık: Diğer siteler, kaynaklar ve kişilere linkler ile bağlantı sağlanır

Sosyal Ağların Tanımı ve Genel Özellikleri

- Toplum bilimciler sosyal ağları, bir ağ içerisinde yakınlaşan bireylerin düzgün ilişkiler üzerine oturan bir sistem oluşturduklarını ve bu yeni grupta bireyin kendini daha iyi ve açık olarak ifade edebildiğini açıklamaktadırlar.
- Sosyal ağ, bireyler arasındaki kişisel veya profesyonel ilişkilerin oluşturduğu bir ağıdır.
- İnternet'teki sosyal ağlar gerçek yaşamdakilerden biraz farklıdır.
- Gerçek yaşamda grupların içine girmek ve kabul edilmek zor olurken, sanal ortamda kişilerin sosyal ağlarına girmek daha kolaydır.
- Bu özelliği ile sanal sosyal ağlar gerçek yaşamdakinden daha geçirgendir.
- Gerçek yaşamda sosyal ağlar sürekli görüşülen kişilerden ve daha güçlü bağlantılardan oluşurken, internetteki sosyal ağ sitelerinde nadiren görüşülen kişileri bir ağa kabul etmek daha kolaydır.

Sosyal Ağların Tanımı ve Genel Özellikleri

- *Sosyal ağ siteleri*, bireylerin kurumsal bilgisayar sistemleri gibi sınırları belli olan bir sistem içerisinde açık veya yarı açık profil yaratmalarını, ortak bağlantıları olan kullanıcıların listelerini ve bu kişilerin bağlantı paylaştığı diğer kullanıcıların listelerini gözden geçirme ve karşılaştırmalarını sağlayan web tabanlı hizmetlerdir.
- Bu bağlantıların özellikleri, siteden siteye değişmektedir. Sosyal ağ sitelerindeki paylaşımlar *eş zamanlı* veya *eş zamansız* olabilmektedir. Bireylerin istedikleri zaman paylaşımda bulunabilmeleri, ağ teknolojisinin sağladığı önemli bir kullanım kolaylığı ve esnekliğidir

Sosyal Ağların Tanımı ve Genel Özellikleri

- Günümüzde sosyal ağların bireylerin *sosyalleşme, alışveriş, ticaret, eğitim* başta olmak üzere farklı alanlardaki ihtiyaçlarını karşıladığını söyleyebiliriz.
- Bireylerin bu ihtiyaçlarını sanal ortamda karşılama isteği, yeni bir *kimlik* oluşumuna da yol açmaktadır. Bu kimlikler gerçek hayatta kullanıcıların sahip olamadıkları konumlar yaratmalarına olanak sağlar. Dolayısıyla ağlar üzerinde kullanıcılar kendilerine sanal bir yaşam kurabilirler.
- Sosyal ağlarda kullanıcılar kendileri içerik üreterek, yani bilgi, haber, yorum, resim vb. paylaşarak fikirlerinin sosyal topluluklar/ gruplar aracılığıyla büyük hızla yayılmasını sağlamaktadırlar

Sosyal Ağların Tanımı ve Genel Özellikleri

- Sosyal ağ sitelerinin amaçlarına göre tanımlanan farklı teknik özellikleri olmasının yanı sıra, ortak tanımlanan *genel* özellikleri de bulunur. Bunlar arasında başlıcaları, görülebilen açık profillerin sunumu ve paylaşımda bulunulan ve söz konusu sitenin kullanıcısı olan *arkadaşların* profillerinin görüntülenebilmesidir.
- Sosyal ağ sitelerinde bireyler gizlilik ayarlarını etkinleştirerek profillerinin başkaları tarafından görüntülenmesini engelleyebilmekte ya da profillerinin istedikleri kişilerce görüntülenmesine izin vermektedirler. Profiller ayrı web sayfaları ile sunulur, bu sayfalarda kullanıcılar kendileriyle ilgili bilgileri paylaşırlar.
- Sosyal ağ sitelerinde serbest üyelik veya davetli üyelik uygulanabilir. Bir diğer site üyesinin davetinin gerekmediği durumlarda, sosyal ağ sitesine giriş yapan kişiden öncelikle bazı soruları yanıtlaması beklenir.

Sosyal Ağların Farklı Kullanım Amaçları

- Sosyal ağ sitelerinin başlıca kullanım amacı *sosyalleşmektir*.
- Kullanıcılar; arkadaşları, akrabaları, onların arkadaşları ve özel yaşantıları hakkında bilgi edinmek, günlük olay ve haberleri paylaşmak istedikleri için bu sitelere üye olurlar.
- Arkadaşlık, akrabalık, ortak ilgiler ve aktiviteler üzerine kurulu olan sosyal ağ siteleri *bilgi paylaşma, ilişki kurma ve geliştirme* işlevleriyle farklı meslek alanlarındaki profesyonellerin meslektaşlarıyla iletişim halinde olmalarını da sağlar.
- Bu durum, kullanıcılar arasında üye oldukları gruplara karşı aidiyet duygusu ve sanal kimlik gelişimine yol açarken ağ sitelerinde gelişen iletişim becerileri de bireylerin yaşamboyu öğrenme ve mesleki gelişimleri açısından önemlidir.

Sosyal Ağların Farklı Kullanım Amaçları

- Sosyal ağlardaki kullanıcı sayılarının ve çevrimiçi ağlarda geçirilen sürenin her geçen gün artma eğiliminde olması, çalışma ve öğrenme ortamlarının da ağlara taşınmasına yol açmaktadır.
- Özellikle, kullanıcıların ilgi duydukları alanlarda topluluklar oluşturmaları, işbirliği ve bilgi paylaşımı için bir ortam yaratma ihtiyacı, iletişim teknolojileri ile desteklenmektedir.
- Öğrenmede özellikle akran desteği yönüyle ilgi çeken ağlara dayalı örnekler, bu ortamların ucuz ve kolay bir iletişim şekli olarak tercih edildiğini göstermektedir.
- Sadece öğrenenler açısından değil, işverenler/akademisyenler/öğretmenler açısından da sosyal ağ siteleri, öğrencilerine ve meslektaşlarına kısa sürede ulaşmak, topluluk oluşturmak ve bilgi/dosya/kaynak paylaşımı ve içerik üretimi için uygun bulunmakta ve tercih edilmektedir.

Sosyal Ağların Farklı Kullanım Amaçları

- Sosyal ağlar, mobil uygulamalar ile uyumlu oldukları ve mobil telefonlar aracılığıyla da kullanılabildikleri için, esnek ve kullanıcı dostu araçlardır.
- Bu nedenlerle günümüzde eğitimcileri meşgul eden önemli bir araştırma ve tartışma konusu, sosyal ağ sitelerinin, eğitim kurumlarının öğrenme yönetim sistemleri ile karşılaştırılması ve entegrasyonu hâline gelmiştir.
- Yapılan araştırmalar, sosyal ağların eğitim ortamlarında kullanılmasının, öğrenciler için motivasyon, etkililik ve iletişim yönüyle olumlu sonuçlar doğurduğuna dikkat çekmektedir.
- Araştırma bulgularına göre, sosyal ağlarda ortak gruplarda yer alan dolayısıyla benzer ilgi alanları olan bireyler arasında öğrenme topluluklarının kurulması ve iş birlikli öğrenmenin sağlanması daha mümkündür.

Sosyal Ağların Farklı Kullanım Amaçları

- Sosyal ağ sitelerinin, eğitim ve mesleki gelişime yönelik aktiviteler için kullanılmasının yanısıra LinkedIn gibi insan kaynakları ve kariyer odaklı sosyal ağ siteleri de bulunmaktadır.
- Bu siteler özellikle öz geçmiş/CV paylaşımı, yeni iş başvuruları için bilgi edinimi üzerine kuruludur.
- Farklı meslek gruplarından profesyoneller için tanışma platformu olan LinkedIn'de kullanıcılar mesleki konularda birbirine danışabilir, iş ilanlarını değerlendirebilirler.
- Bu ortamlarda da kullanıcıların birbirlerinin iş hayatları konusunda yorum yapabilmeleri ve birbirlerine referans olabilmeleri için ortak iş tecrübeleri olması gerekir.
- Paylaşılan bilgiler kurumsal (iş/ işverenle ilgili) olduğu için kullanıcıların gerçek hayattan farklı bir sanal dünya/kimlik yaratmaları ve kendilerini olduğundan farklı göstermeleri daha zor ve risklidir.

Sosyal Ağların Farklı Kullanım Amaçları

- Bireylerin sosyal medyada, özellikle sosyal ağ sitelerinde geçirdikleri sürenin artması, tüketim alışkanlıkları ve ticareti de etkilemektedir.
- TÜİK 2014 Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması'na göre, Türkiye'de İnternet kullanan bireylerin oranı %53,8'dir. İnternet kullanım amaçları incelendiğinde 2014 yılının ilk üç ayında İnternet kullanan bireylerin %78,8'inin sosyal ağ sitelerine katıldığı, İnternet üzerinden mal veya hizmet siparişi verme ya da satın alma oranının ise %30,8 olduğu görülmektedir.
- Sosyal ağlar, toplumsal örgütlenmenin ve hareketin önemli iletişim araçlarından birisidir.
- Toplumsal örgütlenme açısından İnternet; dernekler, vakıflar, kamu kurumları, özel ticari şirketler, siyasal ve toplumsal hareketler tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır. Özellikle toplumsal hareketler, kamuoyuna ulaşmak üzere sosyal ağ siteleri üzerinden kampanyalar düzenleyerek aynı anda binlerce kullanıcıya ulaşmaktadır.

Sosyal Ağların Farklı Kullanım Amaçları

- Sosyal ağlar insanları bir araya getirdiği için sosyal hareketleri birbirine bağlayan ve iletişim kurmalarını sağlayan bir ortamdır.
- Sosyal ağ sitelerini kullanan bireyler, bu siteleri kullanma amaçlarına (sosyalleşme, eğlence, kolay erişim ve ulaşılma, arkadaş edinme, kaçma/ kaçınma, koordine olma, bilgi arama) ve katılım seviyelerine (düşük, yüksek) göre sınıflandırılarak, çeşitli kullanıcı tipleri/türleri belirlenebilir.

Sosyal Ağ Siteleri

- Sosyal ağ siteleri genel anlamda kullanıcılara siteye üye olan diğer kişilerle bağlantı kurma olanağı vermektedir.
- Bazen yıllardır görüşülmeyen bir arkadaş, bazen de ilgi duyulan bir alanda tanınmış bir kişi ile iletişim kurmak mümkündür.
- Oyun oynama, etkinlik düzenleme ve haberleri takip etme gibi amaçlar için de kullanılabilecek sosyal ağlarda güncel bilgiye hızlı ve kolay erişim sağlanabilir.
- Çevrim içi sosyal ağ sitelerinden yararlanmak için İnternet erişimi olmalıdır.
- Sosyal ağ sitelerinin çoğu ücretsiz kullanıma açık olup bazıları ek özelliklerin kullanımı için ücret isteyebilmektedir.
- Bir sosyal ağ sitesini kullanabilmek için o sitede bir hesap açmak gerekir; bunun için genellikle kullanıcıya ait bir e-posta adresi ve seçeceği bir şifre gibi bilgiler istenir.
- Kişi, e-posta adresine gelen bağlantıya tıklayarak kaydını onaylayabilir ve ardından sitede oturum açabilir.

Örnek Sosyal Ağ Siteleri – Facebook

- 2004 yılında Harvard Üniversitesi öğrencisi Mark Zuckerberg tarafından kurulan Facebook, öncelikle Harvard öğrencilerinin kullanımı için oluşturulmuş fakat kısa zamanda diğer üniversiteler ve okulları bünyesine katarak 2006 yılında dünyanın herhangi bir yerinde e-posta adresi olan herkesin üye olabileceği bir platform haline gelmiştir.

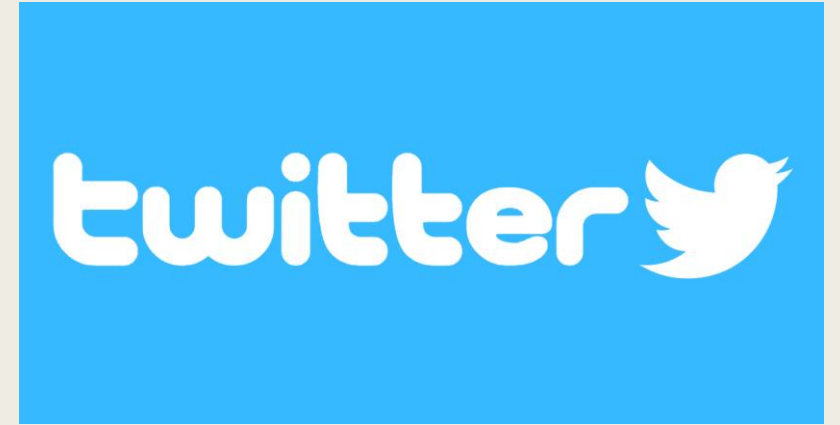
Örnek Sosyal Ağ Siteleri - Facebook

Facebook sosyal ağına ilişkin bazı bilgiler

- Profil oluşturma
- Bağlantı kurma (Arkadaş ekleme)
- Duvar
- Zaman tüneli
- Haber kaynağı
- Beğen (link) özelliği
- Takip etme
- Hareket dökümü
- Etiketleme
- Gruplar
- Sayfalar
- Etkinlik düzenleme

Örnek Sosyal Ağ Siteleri – Twitter

- Twitter, 2006 yılında Jack Dorsey tarafından geliştirilmiş olan, anlık iletişime dayalı bir sosyal ağ ve mikroblog sitesidir.
- Güncel bilginin ve haberlerin paylaşılıp takip edilebileceği bu ortamı bireylerin yanı sıra kurumlar da kullanmaktadır.

Twitter sosyal ağına ilişkin bazı bilgiler

■ Tweet	■ Direct Message (DM)
■ Takip etme	■ Mention (@)
■ Trending Topic (TT)	■ Hashtag (Etiket)
■ Retweet (RT)	■ Favorilere Ekleme

Örnek Sosyal Ağ Siteleri – Google+

- Google şirketinin 2011 yılında kullanıma açtığı hizmetlerden biri olan Google+ (Google Plus), arkadaşlar, aile ve diğer kişiler ile iletişim kurulması amacına yöneliktir.
- Fotoğraf, iş, eğitim vb. bilgilerin olduğu *profil oluşturma* söz konusu olup kişiler *çevrelere* eklenmektedir.
- Google+'nın sunduğu *popüler* ve *önerilen yayınlar* içinde *etiket* ile *arama* da yapılabilir. Yayınların *+1'lenmesi* (beğenilmesi), *paylaşılması*, bu yayınlara *yorum eklenmesi* mümkündür. *Koleksiyonlar*, yayınları konuya göre gruplandırmaya yarar.

Örnek Sosyal Ağ Siteleri – Tumblr

- David Karp tarafından 2007’de kurulan Tumblr, kendi sitesinde “her şeyi barındıran, birbirinden farklı 235 milyon blogun oluşturduğu bir bütün” olarak tanımlanmaktadır.
- Microblog ile blog arasında kalan bir yapıda olduğu söylenebilir.
- Blogların konusu; öyküler, fotoğraflar, animasyonlar, diziler, bağlantılar, şakalar, videolar, moda, sanat vb. konular olabilir.
- Tumblr, ilgilenilen alanda blogları bulup takip edebilmeyi ve kullanıcının oluşturduğu blogun da başkaları tarafından keşfedilmesini sağlar.

The image shows the Tumblr logo, which consists of the word "tumblr." in a white, lowercase, sans-serif font on a dark blue rectangular background.

Örnek Sosyal Ağ Siteleri – Instagram

- Instagram, 2010 yılında, Kevin Systrom ve Mike Krieger tarafından öncelikle IOS (iPhone-iPad) için tasarlanıp geliştirilmiştir.
- Mobil cihazlara kurulum yaparak fotoğraf ve videoları filtreleyebilme ve sosyal ağlarda paylaşma olanağı sunan uygulama, farklı dillerde kullanımı da desteklemektedir.

Instagram sosyal ağına ilişkin bazı bilgiler

- Bağlantı Kurma
- Etiketleme

Örnek Sosyal Ağ Siteleri – LinkedIn

- 2003 yılında Reid Hoffman tarafından kurulmuş olan LinkedIn, dünyanın en büyük profesyonel sosyal iletişim ağı olarak tanımlanmaktadır.
- Dünya çapındaki 200 ülke ve bölgede 300 milyon üyeye sahiptir.
- Amaç, profesyonellerin birbirleriyle iletişim kurmalarını sağlayarak daha verimli ve başarılı olmalarıdır. LinkedIn’de ayrıca ilgili kişiler, iş ilanları, haberler ve güncellemelere erişmek mümkündür.

LinkedIn sosyal ağına ilişkin bazı bilgiler

■ Profil	■ Gruplar
■ Bağlantı Ekleme	■ Kanallar
■ Onaylama Sistemi	■ İşler ve İş İlanları
■ Tavsiye Etme	

Örnek Sosyal Ağ Siteleri – YouTube

- 2005 yılında kullanıma sunulan YouTube'un kurucuları Chad Hurley, Steve Chen ve Jawed Karim'dir.
- YouTube, kullanıcılar tarafından orijinal olarak oluşturulmuş videoların keşfedilmesi, izlenmesi ve paylaşılmasına olanak sağlamaktadır. Böylece, kullanıcılar diğerleriyle bağlantı kurabilir.
- Ayrıca YouTube, reklam verenler için de bir dağıtım platformu işlevi görmektedir.

Youtube sosyal ağına ilişkin bazı bilgiler

■ Video izleme	■ Abonelikler
■ Video oluşturma ve yükleme	■ Oynatma listeleri
■ İçerik Oluşturucu Stüdyosu	■ Videoları yeniden yayınlama